

AVRUPA DİL PORTFOLYOSU VE TÜRKİYE'DE YABANCI DİL EĞİTİMİ

Sefer ADA*
Senem Seda ŞAHENK**

Özet

21. yüzyılda küreselleşme kapsamında, her bireyin bir veya birden fazla yabancı dil öğrenmesi ve konuşup yazabilmesi temel bir zorunluluk haline gelmektedir. Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından geliştirilmiş olan Avrupa Ortak Dil Kriterleriyle ve Avrupa Dil Portfolyosu'nun uygulamalarına yabancı dil eğitimi alanında rastlanmaktadır. Bu araştırmanın problem cümlesi şu şekilde verilebilir: "Günümüzde Avrupa Dil Portfolyosuyla Türkiye'de ilk ve ortaöğretim kademelerindeki yabancı dil eğitimi çalışmaları nasıl bir gelişme takip etmektedir?" Bu araştırmanın amacı ise şu şekilde açıklanabilir: "21. yüzyılda Avrupa Dil Portfolyosu'nun Türkiye'de ilk ve ortaöğretim kademelerindeki yabancı dil eğitimini nasıl etkilenmektedir. Bu çalışmada yöntem olarak literatür tarama yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde konu ile ilgili daha önceden yazılmış olan ulusal ve uluslararası yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar, makaleler, bildiriler ve çeşitli çalışmalar incelenmiş ve toplu sentezleri oluşturulmuştur. Bu araştırmanın sonuçları çerçevesinde Türkiye'deki yabancı dil eğitimi alanında Avrupa Dil Portfolyosu'nun önemi ve katkılarından bahsedilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Dil Portfolyosu, Avrupa Konseyi, Türkiye, yabancı dil eğitimi.

* Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü, e-posta: seferada@marmara.edu.tr

** Dr., Okutman, Marmara Üniversitesi, Yabancı Diller Yüksekokulu.

Abstract

Within the scope of globalization in the 21st century, it is becoming mandatory for each individual to learn one or more foreign languages and to be able to speak and write in these foreign languages. The European Common Language Criteria developed by the European Council, of which Turkey is also a member, and the practices of the European Language Portfolio can be seen in the field of foreign language training. The main issue of this study may be expressed in a single sentence as follows: “What is the progress of the foreign language training in the primary and secondary level education in Turkey today as a result of the European Language Portfolio?” The purpose of this study can be explained as follows: “In this study, how the European Language Portfolio has effected the foreign language education Turkey in the 21st century and in terms of the primary and secondary level educations. The research method applied in this study is literature review. In this method, almost all national and international postgraduate and doctorate dissertations, book, articles, statements and various works on that subject have been examined and a collective synthesis is created. Within the framework of the results of this study, the importance and contributions of the European Language Portfolio in terms of the foreign language education in Turkey is also mentioned.

Keywords: *European Language Portfolio, European Council, Turkey, foreign language education.*

1. Giriş

21. yüzyılda küreselleşme kapsamında, her bireyin bir veya birden fazla yabancı dil öğrenmesi ve konuşup yazabilmesi temel bir zorunluluk haline gelmektedir. Avrupa Konseyi II. Dünya Savaşı'nın ardından 5 Mayıs 1949 yılında kurulmuştur. 15-17 Ekim 2000 tarihleri arasında Polonya'nın Krakov kentinde düzenlenen Eğitim Bakanları Daimi Konferansı sonucunda imzalanan sonuç bildirgesiyle Avrupa Konseyi'ne üye ülkelerde Avrupa Ortak Dil Kriterleri (AODK) Projesinin uygulanması kararı alınmıştır. Türkiye’de, tüm dünya ülkelerinde olduğu gibi, günümüzde her yetişkinin bir veya birden fazla yabancı dil bilmesi temel bir şart haline gelmektedir.

Bu doğrultuda Türkiye'nin de üyesi olduğu Avrupa Konseyi tarafından geliştirilmiş olan Avrupa Ortak Dil Kriterleri ve Avrupa Dil Portfolyosu'nun uygulamalarına yabancı dil eğitimi alanında

rastlanmaktadır. Son düzenlemelere göre Türkiye’de ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki yabancı dil dersleri haftalık ders saatleri arttırılmaktadır.

2. Metodoloji ve Amaç

Bu araştırma konusu şu şekilde belirlenmiştir: “Günümüzde Avrupa Dil Portfolyosu’yla Türkiye’de ilk ve ortaöğretim kademelerindeki yabancı dil eğitimi çalışmaları nasıl bir gelişim takip etmektedir?”

Bu soru etrafında “21.yüzyılda Avrupa Dil Portfolyosu Türkiye’de ilk ve ortaöğretim kademelerindeki yabancı dil eğitiminin nasıl etkilediğini ortaya çıkarmak araştırmanın amacını oluşturmaktadır.”

Bu çalışmada yöntem olarak litteratür tarama yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntemde konu ile ilgili daha önceden yazılmış olan ulusal ve uluslararası yüksek lisans ve doktora tezleri, kitaplar, makaleler, bildiriler ve çeşitli çalışmalar incelenmiş ve toplu sentezleri oluşturulmuştur.

3. Avrupa Konseyi

Avrupa Dil Portfolyosu’nun oluşturulmasını sağlayan temel kurum Avrupa Konseyi olmasından dolayı Avrupa Konseyi’nin incelenmesinde fayda vardır.

Avrupa Konseyi 1949’da Londra’daki Saint James Sarayında 10 ülkenin (Fransa, Belçika, Danimarka, İtalya, Lüksemburg, Hollanda, Norveç, İsveç, İrlanda, Birleşik Krallık) katılımıyla kurulmuştur¹.

Konseyin belirtilen temel hedefleri incelendiğinde daha çok kültürlerarası diyalogu ön plana çıkartmaya çalışan bir yaklaşım sergilediği görülmektedir. Bu amaçla konseyin temel hedeflerine bir göz atılırsa en başta temel hedef insan hakları ve yasa düzenini güvence altına almaktadır. Bununla birlikte Avrupa’nın bütününde sosyal ve hukuksal uyumu sağlayacak anlaşmalar yapmak, kültürel değerlerin korunduğu ve ortak değerler üzerine kurulu bir Avrupa kimliği bilincini uyandırmak, Avrupa toplumunun içerisinde bulunduğu çeşitli sorunlara (azınlıklara kötü

¹ Konseyin merkezî Brüksel’dir. Günümüzde Avrupa Konseyi’nin üye ülke sayısı 48’dir (Türkiye, Yunanistan, İzlanda, Almanya, Avusturya, Kıbrıs, İsviçre, Malta, Portekiz, İspanya, Lihtenştayn, San Marino, Finlandiya, Macaristan, Polonya, Bulgaristan, Estonya, Litvanya, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Slovakya, Romanya, Andorra, Letonya, Arnavutluk, Moldova, Makedonya, Ukrayna, Rusya, Hırvatistan, Gürcistan, Azerbaycan, Ermenistan, Bosna Hersek, Sırbistan, Monako, Karadağ)’dır (http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/tour_horizon_fr.pdf).

muamele, yabancı düşmanlığı, uyuşturucu maddeler, aids, örgütsel suçlar vs.) çözüm getirmek önde gelen hedefler olarak açıklanmıştır (Schneider ve Lenz, 2001):

Bu konseyin amaçlarından biri üye ülkeler arasındaki çok dillilik, çok kültürlülük bilincini kazandırmak ve geliştirmektir. Avrupa Konseyi modern diller alanındaki amaçları arasında Avrupa vatandaşları arasında ortak anlayışın derinleştirilmektedir. Bununla birlikte farklı kültürlerle ve yaşam şekillerine saygı duyulması, dilbilimsel ve kültürel farklılıkların korunması, çok dilliliğin yaşam boyu bir süreç olarak geliştirilmesi, dil öğrenmenin ilerletilmesi, bağımsız dil öğrenme için gerekli yeterlilikler gerçekleştirilmesi ve de dil öğrenme programlarında şeffaflığın ve tutarlığın sağlanması önde gelen amaçlar olarak sıralanmıştır.

3.1. Avrupa Konseyi’nin Yabancı Dil Eğitimi Çalışmaları

Avrupa Konseyi 1954 aralık ayında üye ülkeler arasında imzalanan “Kültür Antlaşması”ndan günümüze dek tüm Avrupa’da yabancı dil eğitimi çalışmalarına destek olmuştur. Bu Kültür Antlaşması ile üye ülkeler; kendi ülkelerinin dilleri, tarihleri ve kültürleri ile ilgili çalışmaları yapmakla yükümlü olmuşlardır. 1957 yılında Fransız Hükümeti’nin önerisi ile Avrupa’da dil eğitimi ile ilgili çalışmalar yapmak üzere uzmanlardan oluşan bir çalışma grubu kurulmasına karar verilmiştir. Bu girişimler sonucu 1963-1972 yılları arasında üniversitelerde dil konusundaki araştırmalara destek verilmiş, dil eğitimi için görsel ve işitsel materyallerin geliştirilmesine çalışılmış ve Uluslararası Uygulamalı Dilbilim Kurumu’nun (International Association for Applied Linguistics-AILA) kurulması sağlanmıştır (Trim, 2001). Çağdaş Diller Projesi kapsamında, 1971 yılında Almanya’da yapılan Yetişkin Eğitiminde Dil Öğrenimi konulu bilgi şöleninde ortaya çıkan yabancı dil eğitiminin ilkeleri arasında herkes için dil eğitiminin gerekliliği ön plana çıkmaktadır. Bununla birlikte dilin kullanılmak için öğrenilmesi ve dil öğrenmenin yaşamboyu süren bir aktivite olduğu, dil eğitiminin, öğrenenin ihtiyaçlarına göre planlanması, eğitimin değerlendirilmesi, uygulanan sistemin etkililiği, kullanılan yöntem ve materyaller ve belirlenen amaçları kapsayacak şekilde tam bir bütün halinde dil öğretimi yapılması, etkin bir dil öğretimi, eğitim planlamacıları, ders kitapları yazarları, denetim mekanizmaları, yetiştiren kurumlar, sınav hazırlayanlar, öğrenciler ve öğretmenler bütününde oluşur ve ancak bu bütünün birlikte hareket etmesi ile etkin dil eğitimi gerçekleştirilmesi önde gelen ilkeler olarak ifade edilmiştir (Trim, 2001).

Avrupa Konseyi'nin yabancı dil eğitimi konusundaki çalışmaları 1977-1981 yılları arasında da devam etmiştir. Çağdaş Diller Projesi yukarıda açıklanan ilkeler ışığında, genele yayılarak orta öğretim, meslekî eğitim ve göçmenlerin dil eğitimini de kapsayacak şekilde genişletilmiştir. İleri seviye İngilizce'nin dışındaki diğer diller için de geliştirilmiştir. İleri seviyenin bir alt basamağı olan orta seviye Van Ek ve Alexandre tarafından 1977'de geliştirilmiştir. Konseyin Çağdaş Diller Projesi çerçevesinde 1971-1981 yılları arasında yaptığı tüm çalışmalar rapor halinde hazırlanarak Konsey'e sunulmuştur (Trim, 2001). 1981-1988 yılları arasında "İletişim İçin Modern Diller Eğitimi" konulu proje yürütülmüş ve 1977-1981 yılları arasında genel eğitime yayılmış olan dil eğitiminde yenilikleri araştırmak ve üye ülkeler arasında paylaşmak amacı ile 1984-1987 yılları arasında 36 üye ülkenin katılımı ile yeni yöntemler üzerine seminerler düzenlenmiş ve 1500 dil öğrencisi üzerinde dil eğitiminde İletişimsel Yaklaşım (Communicative Approach) denilmiştir (Trim, 2001).

1989-1997 yılları arasında "Avrupa Vatandaşlığı İçin Dil Eğitim Projesi" hayata geçirilmiş ve 1989 yılında üye ülke devletleri, dil eğitimi çerçevesinde yapılan araştırmaları ve çalışmaları planlamak için belirli konulara karar vermişlerdir. Bu konular arasında hedefleri belirlemede model geliştirmektir. Bununla birlikte medya ve yeni teknolojilerden yararlanılması, çift ana dil eğitiminin gerekliliği, değişim programları ve ortak çalışmaların dil eğitimine etkililiği, öğrenmeyi öğrenme ve öğrenen özerkliğinin desteklenmesi önde gelen konular arasında hedefleri belirlemede model geliştirmektir. Bununla birlikte meday ve yeni teknolojilerden yararlanılması, çift ana dil eğitime yer verilmesi, değişim programları ve ortak çalışmaların dil eğitiminde etkili olması, öğrenmeyi öğrenme ve öğrenen özerkliğinin desteklenmesi önde gelen konular olarak sıralanmaktadır (Trim, 2001).

1991 yılında İsviçre'nin Rüşchlikon kentinde düzenlenen "Avrupa Dil Eğitiminde Şeffaflık" konulu hükümetlerarası bilgi şöleninde, Avrupa ülkelerinin dil eğitimi konusunda ortak noktalarda birleşilmesi gereği ortaya konmuştur. İsveç Hükümeti tarafından önerilen, dil ediniminin ülkeler arasında ortak olarak değerlendirilebileceği, ortak hedefler konulmasını kolaylaştıracak ve bütün bunlarla birlikte, tüm üye ülkeleri dil eğitimi konusunda ortak bir dilde birleştirecek betimleyici bir sistem için çalışmalara başlanmıştır (Trim, 2001). 1994 yılında Avrupa Komisyonu ülkelerinden Avusturya ve Hollanda hükümetlerinin ortak çalışması sonucu Graz'da Avrupa Modern Diller Merkezi, Avrupa Konseyi'nin dil

politikalarını uygulamakla ve modern dillerin öğretimi ve öğrenimi alanlarında yeni yaklaşımlar geliştirmekle görevlendirilmiştir (Trim, 2001).

Avrupa Konseyi, dil politikaları kapsamında 1996 yılında Avrupa Ortak Dil Kriterleri projesini geliştirmiştir (Council of Europe, 2007).

Avrupa Konseyinin 2000 yılındaki bildirgesinde, özellikle öğretilen yabancı dilin sosyokültürel bilgisinin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Avrupa Konseyinin belirttiği sosyokültürel bilgiler arasında günlük yaşam (yiyecek, içecek, yemek zamanları, sofrada adabı, resmî tatilleri, çalışma saatleri, boş zaman faaliyetleri, hobileri, okuma alışkanlıkları, yaptıkları sporlar), yaşam koşulları (yaşam standartları, ev şartları, refah durumları), kişilerarası ilişkiler (sınıfsal ve sınıflar arası ilişkiler, kadın-erkek ilişkileri, aile yapıları ve ilişkileri, jenerasyonlar arası ilişkiler, politik ve dinsel gruplar arası ilişkiler), değerler, inançlar ve davranışlar (sosyal sınıf, çalışma toplulukları, refah, gelir, gelenekler, sanat, müzik, vb...), vücut dili, sosyal gelenekler (dakiklik, hediyeler, elbiseler, yemekler, içecekler, yasaklar, vb...), gelenek haline gelmiş davranışlar (dini durumlar, doğum, evlilik, gösteriler, seremoniler, kutsamalar, festivaller, danslar, vb...) sıralanmaktadır (Council of Europe, 2001).

“Dil Politikaları Birimi” tarafından geliştirilen “Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi” 15-17 Ekim 2000 tarihleri arasında Polonya’nın Krakov kentinde düzenlenen Eğitim Bakanları Daimi Konferansı sonunda imzalanan sonuç bildirgesiyle Avrupa Konseyi’ne üye tüm ülkelerde uygulanması kararı alınmış ve uygulama 2001-2002 öğretim yılında başlamıştır.

Ayrıca, Avrupa Konseyi 2001 yılını “Avrupa Diller Yılı” olarak ilan edip kutlanmaya başlamıştır (Sheils, 1999). 2001 yılında “Avrupa Diller Yılı”nın ilan edilmesinin ve kutlanmasının nedenleri arasında Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerin dil ve kültür miraslarına sahip çıkmasıdır. Bununla birlikte bu mirasların diğer Avrupa ülkeleriyle birlikte paylaşılması, çok kültürlü, çok dilli Avrupa’lı olma bilincini yayılması, birden çok yabancı dil öğrenmenin teşvik edilmesi önde gelen nedenler arasında sayılmaktadır (Council of Europe, 2007).

3.2. Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi

15-17 Ekim 2000 tarihleri arasında Polonya’nın Cracow kentinde düzenlenen Eğitim Bakanları Daimi Konferansı sonunda imzalanan sonuç

bildirgesiyle Avrupa Konseyi'ne üye tüm ülkelerde "Dil Politikaları Birimi" tarafından geliştirilen "Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi"'nin uygulanması kararı alınmış ve uygulama 2001-2002 öğretim yılında başlanmıştır (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterleri (AODK) tüm Avrupa'da yabancı dil öğretim müfredatı, ders kitapları vb. için ortak bir çerçeve oluşturmaktadır. Buna ek olarak, bir yabancı dili iletişim dışı amaçla kullanabilmek, başarılı bir iletişim kurabilmek için hangi bilgi ve becerisin geliştirilmesi gerektiğini kapsamlı bir şekilde tanımlamaktadır. Aynı zamanda bu kriterler, yabancı dil öğrenenlerin, yaşam boyu öğrenme sürecinin her aşamasında, dili ne kadar öğrendiğini değerlendirebilecek beceri düzeylerini tanımlamaktadır (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterlerinin ilk işlevi olarak bilgilendirme işlevinden söz edilebilir. Kişinin dil öz geçmişi hakkında bütün bilgilerinin bu dosyada yer almasıdır. Yabancı bir dili öğrenmek için ayrılan süreden, öğrenim yaptığı kuruma, öğrendiği dille ilgili aldığı sertifikalar, diplomalar hepsi bu işlevi yerine getirmektedir. Bir diğeri ise eğitsel işlevidir. Bireyin dil öğrenme konusundaki kararları kendisinin vermesine yardımcı olması ve bir dil öğrenme konusunda öğrencinin özerk olması, yani; öğrenme otonomisine sahip olmasıdır (Rosen, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nin birinci hedefi yabancı dil öğretimiyle ilgili olan herkesin ve aşağıdaki soruları kendi kendilerine sormaları amaçlanmaktadır. Birileriyle konuşurken veya yazışırken ne tür bir eylem gerçekleştirebiliriz?; bu eylemi gerçekleştirmemizin nedeni nedir?; öğrendiğimiz yeni bir dille iletişim kurabilmek için ne kadar öğrenmeliyiz?; dil öğrenim sürecinde, hedeflerimizi nasıl belirleriz?; dil öğrenim sürecinde neler oluyor?; başka dilleri daha iyi öğrenmek için neler yapmalıyız?. Bunun dışında ikinci hedefi yabancı dil alanında çalışanlara bilgi alışverişlerini ve öğrenenlere hedef belirlemede, bu hedefe nasıl ulaşacakları konularında yardımcı olabileceklerini kolaylaştırmaktır (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterleri bir öğrencinin yabancı dil öğrenirken elde ettiği başarıları ve kazanımları kayıt altına alan ve dil gelişimi ile yeterliliklerini ortaya koyan bir dokümandır.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri'nin kullanım alanları arasında dil öğrenim programlarının ve müfredatların, dil öğrenenlerin ön bilgisine, ilk öğretim,

orta öğretim, üniversite ve daha sonraki yetişkin eğitimi arasındaki geçişlere ve dil öğrenenlerin hedeflerine göre hazırlanmaktadır. Bununla birlikte dil sertifikalarının ve sınavların öğrenenlerin yapamadıkları üzerinden yapabildikleri üzerinde bir değerlendirmeyle hazırlanması ve de dil öğrenenlerin kendi kendilerine öğrenmelerinin sağlanması, eriştikleri bilgi düzeyini tespit etme bilincinin geliştirilmesinin, öğrenenler için ulaşılabilir anlamlı yeni hedeflerin tespit edilmesinin, öğrenme için kullanılacak araç-gereçlerin seçilmesinin ve kendi kendine değerlendirme yapılmasının sağlanmasıdır (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterleri projesinde bu güne kadar kullanılan ve 1970’li yıllara dayanan, her ülkenin kendine göre geliştirdiği farklı dil düzeylerinin yerine, tüm Avrupa’da kullanılmak üzere yeni düzeyler oluşturmuştur.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri yabancı dil eğitimi konusunda iyi yapılandırılmış temel bir çalışmadır. Bu ortak kriterler dil öğrenen bireylerin özellikle kendi kendilerini öğrendikleri yabancı dil becerilerini (dinleme, okuma, konuşma ve yazma) değerlendirmelerine olanak vermektedir.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri bir öğrencinin yabancı dil öğrenirken elde ettiği başarıları ve kazanımları kayıt altına alan ve dil gelişimi ile yeterliliklerini ortaya koyan bir dokümandır.

Avrupa Ortak Dil Kriterleri şu sorulara cevap aramaktadır: dil öğrenenler öğrendikleri bu dille ne yapabilmektedirler?; öğrendikleri dildeki hedeflerine ulaşabilmek için ne kadar öğrenmelidirler?; onları öğrenmeye iten nedir?; öğrenenler kimlerdir (yaş, cinsiyet, sosyal hayat ve eğitim geçmişleri nelerdir)?; öğrenenler ne tür bilgi, beceri ve deneyime sahiptirler?; ders malzemelerini, başvuru kitaplarını, (sözlük, dilbilgisi kitabı vb.), görsel-işitsel araçları ve bilgisayarı ne ölçüde kullanma olanakları vardır?; dil öğrenimine ne kadar zaman ayırabilmektedirler? (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterleri tüm Avrupa’da yabancı dil öğretim müfredatı, ders kitapları vb. için ortak bir çerçeve oluşturmaktadır. Buna ek olarak, bir dili iletişim dışı amaçla kullanabilmek, başarılı bir iletişim kurabilmek için hangi bilgi ve becerinin geliştirilmesi gerektiğini kapsamlı bir şekilde tanımlamaktadır. AODK aynı zamanda, dil öğrenenlerin, yaşam boyu öğrenme sürecinin her aşamasında, dili ne kadar öğrendiğini

değerlendirebilecek beceri düzeylerini tanımlamaktadır (Council of Europe, 2007).

Avrupa Ortak Dil Kriterlerinde yer alan 5 temel dil becerileri arasında dinleme, okuma, karşılıklı konuşma, sözlü anlatım, yazılı anlatım sıralanmaktadır (Council of Europe, 2007).

Dil yeterlilik alanları da dil öğrenmede dört temel yabancı dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisine göre belirlenmektedir. Dil becerisi anlama bağlamında dinlediğini anlama ve okuduğunu anlama olmak üzere ikiye ayrılmaktadır; konuşma becerisi de karşılıklı konuşma ve sözlü anlatım olmak üzere ikiye ayrılmakta ve yazma becerisi de yazılı anlatım olmak üzere dil becerisi 3 aşamada ele alınmaktadır.

Avrupa Konseyi tarafından geliştirilen Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi 1998-2000 yılları arasında 15 üye ülkede pilot proje olarak uygulanmış ve 2001 Avrupa Diller Yılı içinde dil öğrenimin, çoğul dilliliği ve çoğul kültürlülüğü desteklemek amacı ile kullanıma sunulmuştur. Bu çalışmanın amaçları arasında Avrupa vatandaşlarının arasında karşılıklı hoşgörünün geliştirebilmesi, Avrupa vatandaşlarının kültür ve yaşam tarzı çeşitliliğine saygı duymalarının sağlanması, Avrupa genelindeki dil ve kültür farklılığının korunması ve desteklenmesi, yaşam boyu çoğul dilliliğin desteklenmesi, dil öğrenenlerin bu konuda gelişimleri, vatandaşların bağımsız dil öğrenme kabiliyetlerinin geliştirilmesi, dil öğretim programlarında bütünlük ve şeffaflık sağlanması, vatandaşlarının ülkeler arası hareketliliğinin daha rahat yapılabilebilmesi amacı ile dil yetilerinin ve düzeylerinin tüm ülkelerde geçerli olacak şekilde net olarak tanımlanması olarak sıralanmaktadır².

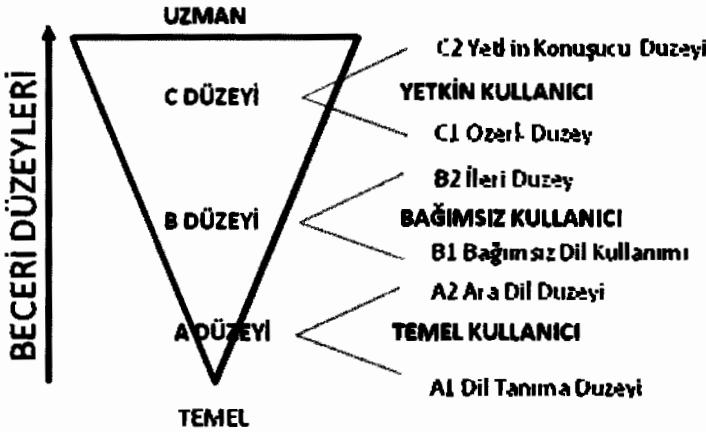
Dil yeterlilik alanları da dil öğrenmede dört temel yabancı dil becerisi olan dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerisine göre belirlenmektedir. Dil becerisi anlama bağlamında dinlediğini anlama ve okuduğunu anlama olmak üzere ikiye ayrılmaktadır; konuşma becerisi de karşılıklı konuşma ve sözlü anlatım olmak üzere ikiye ayrılmakta ve yazma becerisi de yazılı anlatım olmak üzere dil becerisi 3 aşamada ele alınmaktadır.

² http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/tour_horizon_fr.pdf

Avrupa Ortak Dil Kriterleri projesi, öğretmen ve öğrencilere şu soruları sormaktadır: yabancı dil öğretiminde amaçlarımızı nasıl belirliyoruz?; öğrenmenin etkililiğini nasıl ölçüyoruz?; yabancı dilde iletişim kurduğumuzda tam olarak neler yapıyoruz?; yabancı dili daha iyi öğrenebilmek için neler yapabiliriz?; yabancı dilde iletişim kurabilecek düzeye gelmek öğrendiğimiz yabancı dili için ne kadar öğrenmeliyiz?

Avrupa Ortak Dil Kriterleri dil düzeyleri ise şunlardır:

Şekil 1 Avrupa Ortak Dil Kriterleri Dil Düzeyleri

(Little ve Perclova, 2001)

Şekil 1’de gösterildiği gibi Avrupa Ortak Dil Kriterleri ’nin 6 dil düzeyi belirlemiştir: A1-A2-B1-B2-C1-C2’dir.

Bu 6 dil düzeyinin açıklamaları aşağıda verilmektedir (Pillieux, 2005):

1) A1 dil düzeyindeki yabancı dil öğrenen bir öğrenci dinlediği, okuduğu basit cümleleri anlar ve cevap verebilir, basit konulu yavaş konuşmalı iletişim kurabilir, basit konularda kısa yazılar yazabilir. Kendisiyle, ailesiyle ve yakın çevresiyle ilgili sohbetlere katılabilir.

2) A2 dil düzeyindeki yabancı dil öğrenen bir öğrenci dinlediği, okuduğu basit metinleri anlar ve bu metinlere ait sorulara doğru cevaplar verebilir, basit konulu yavaş konuşmalı iletişim kurabilir, basit konularda kısa yazılar yazabilir. Alışveriş yapabilir, yapacağı yolculuk hakkında bilgiler alabilir, (konser, parti, sinema, tiyatro, vs...) bileti alabilir, nasıl gideceğini sorabilir ve yol tarifi yapabilir, güncel konulu konuşmalara katılabilir.

3) A1 ve A2 düzeyindeki bir kişi temel olarak, temel dil kurallarını uygulayan kişilerdir. A1, A2 dil düzeyindeki bireyler temel kullanıcılar olarak ifade edilmektedir.

4) B1 dil düzeyindeki yabancı dil öğrenen öğrenci öğrendiği yabancı dilin konuşulduğu ülkeyi ziyaret edebilir ve burada bulunduğu süre içerisinde o ülkenin halkıyla fazla zorlanmadan iletişim kurabilir, onlara sorular sorabilir, onların sorularına cevaplar verebilir, uzun tasvirler yapabilir, geçmiş deneyimlerinden bahsedebilir, gelecekle ilgili projelerini anlatabilir, çevresindeki hayvanları ve nesnelere betimleyebilir.

5) B2 dil düzeyindeki yabancı dil öğrenen öğrenci herhangi bir konunun olumlu/olumsuz yönlerini açıklayabilir, bir olayın neden ve sonuçlarını anlatabilir, kendi görüşünü ifade edebilir, yorumlar yapabilir.

6) C1 dil düzeyindeki öğrenci öğrendiği yabancı dilin konuşulduğu ülkeye gittiğinde oradaki halkla kolaylıkla iletişim kurup yaşamını sürdürebilir, onlara birçok konuda sorular sorabilir, sorularına cevap verebilir, yapılan uzun konuşmaları (konferansları) anlayabilir.

7) C2 dil düzeyi ise ancak ana dili olan birey bu düzeye ulaşabilir C1 düzeyi ise bireyin yabancı dilde ulaşabileceği en üst düzey olarak kabul edilmektedir.

Aşağıdaki tabloda 6 dil düzeyinin gerektirdiği yabancı dil eğitim saatleri verilmektedir.

Tablo 1 Dil Düzeylerinin Gerektirdiği Ders Saatleri

Dil Düzeyleri	Gerekli Ders Saati Toplamı
A1	60-100 ders saati
A2	100-120 ders saati
B1	150-180 ders saati
B2	200-250 ders saati
C1	250-300 ders saati

(Rosen, 2007)

Tablo 1’de gösterildiği gibi, yabancı dil öğrenen bir bireyin ortalama olarak A1 dil düzeyini 60-100 ders saatinde, A2 dil düzeyini 100-120 ders saatinde, B1 dil düzeyini 150-180 ders saatinde, B2 dil düzeyini 200-250 ders saatinde ve C1 dil düzeyini ise 250-300 ders saatinde tamamlaması beklenmektedir.

Aşağıdaki tabloda çeşitli eğitim kademelerinde öğrenci ve öğretmenlerin edinmeleri gereken yabancı dil düzeyleri gösterilmiştir:

Tablo 2 Çeşitli Eğitim Kademelerinde Yabancı Dilde Edinilmesi Gereken (Öğrenciler ve Öğretmenler İçin) Dil Düzeyleri

Eğitim Kademeleri	Dil Düzeyleri (Öğrenciler için)	Dil Düzeyleri (Öğretmenler için)
İlkokul	A1	B2
Ortaokul	B2	C1
Üniversite	C1	C1

Tablo 2’de gösterildiği gibi, ilköğretim okulu eğitim kademesinde öğrencilerin edinmesi gereken dil düzeyi en az A1 iken öğretmenlerin ise B2 dil düzeyine ulaşmaları beklenmektedir. Ayrıca ortaöğretim kademesinde eğitim alan öğrencilerin yabancı dilde ulaşmaları gereken dil düzeyi B2 dil düzeyi iken öğretmenlerinki ise bu kademe C1 dil düzeyine erişmektedir. Üniversite kademesinde öğrenci ve öğretmenlerin yabancı dil edinimlerinin C1 dil düzeyinde olması beklenmektedir. Bu düzeyler, ALTE (Association of Language Testers in Europe), ICC (International Certificate Conference), IELTS (International English Language Testing System) ve DIALANG gibi, Avrupa Birliği içinde yabancı dil öğrenim/öğretim sürecinde hedeflenen dilsel yeti basamaklarının ortak ölçütler çerçevesinde belirlenmesiyle yükümlü kurumların çalışmaları sonucunda saptanmıştır (Sevil, 2004).

3.3. Avrupa Dil Portfolyosu

Avrupa Dil Portfolyosu, Avrupa Konseyi’nin, çok dilli ve çok kültürlü bir Avrupa hedefi yolunda bireylerin dil yeterliliklerini genel dil ölçütlerine uygun olarak ayrıntılı biçimde ifade etme aracı olarak geliştirilmiştir.

Avrupa Dil Portfolyosu genel olarak çocuklar (10-14 yaş), gençler (15-18 yaş), yetişkinler (18 yaş ve sonrası) olmak üzere 3 farklı yaş grubuna göre geliştirilmiştir (Council of Europe, 2007):

Geliştirilen çeşitli yaşlar için hazırlanmış bu 3 farklı tip dosya önce okullarda ve dil kurslarında uygulanıp, daha sonra uygulamadaki sonuca göre gerekliyse düzeltmeler yapıp Avrupa Konseyi Akredite Komisyonu’na akredite olması için gönderilmektedir. Bu komisyon Mayıs ve Eylül aylarında olmak üzere yılda 2 kez toplanmaktadır. Gönderilen bu çeşitli yaşlar için hazırlanan Avrupa Dil Portfolyosu Dosyaları bu komisyon tarafından incelenip onaylandıktan sonra, Avrupa Konseyi’ne üye ülkelerce tanınmış bir belge haline getirilmektedir. Komisyonun kurulduğu 2000

yılından bu yana akredite olmuş 53 çeşitli yaşlara (Çocuklar, Yetişkinler ve Gençler ve Yetişkinler) uygun Avrupa Dil Portfolyosu Dosyaları bulunmaktadır³.

Avrupa Dil Portfolyosunda Kendini Değerlendirme Tablosu vardır. Bu tablo aşağıda yer almaktadır (Council of Europe, 2007):

³ http://culture2.coe.int/portfolio/inmc.asp?L=E&M=St/208-1-0/main_pages../&L=E&M=St/208-1-0-1

Tablo 3: Kendini Değerlendirme Tablosu

	A1	A2	B1	B2	C1	C2
<p>Anlama Dinleme</p> 	<p>Benimle, ailemle ve yakın çevremle ilgili tanıdık sözcükleri ve çok temel kalıpları, yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.</p>	<p>Beni doğrudan ilgilendiren konularla ilişkili kalıpları ve çok sık kullanılan sözcükleri anlayabilirim (Örneğin; en temel kişisel ve ailevi bilgiler, alışveriş, yerel çevre, meslek gibi). Kısa, net, basit ileti ve duyurulardaki temel düşünceleri kavrayabilirim.</p>	<p>İş, okul, boş zaman ve benzeri ortamlarda sürekli tartışılan bildik konulardaki net, standart konuşmanın ana hatlarını anlayabilirim. Güncel olaylar ya da kişisel ilgi alanıma giren konularla ilgili radyo ve televizyon programlarının çoğunun ana hatlarını yavaş ve net konuşulduğunda anlayabilirim.</p>	<p>Güncel bir konu olması koşuluyla uzun konuşma ve sunumları anlayabilir, karmaşık tümcelerle yapılan tartışmaları takip edebilirim. Televizyon haberlerini ve güncel olaylara ilişkin programların çoğunu anlayabilirim. Standart dilin kullanıldığı filmlerin çoğunu anlayabilirim.</p>	<p>Açıkça yapılandırılmamış ve ilişkiler açıkça belirtilmemiş sadece ima edilmiş olsa bile uzun konuşmaları anlayabilirim. Televizyon programlarını ve filmleri fazla zorluk çekmeden anlayabilirim.</p>	<p>İster canlı, ister yayın ortamında olsun hiçbir konuşma türünü anlamakta zorluk çekmem. Sadece, normal ana dili hızında ise aksana alışabilmem için biraz zamana ihtiyacım olabilir.</p>
<p>Okuma</p> 	<p>Katalog, duyuru ya da afiş gibi yazılı metinlerdeki bildik adları, sözcükleri ve çok basit tümceleri anlayabilirim.</p>	<p>Çok kısa ve basit metinleri okuyabilirim. İlanlar, kullanım kılavuzları, menüler ve zaman çizelgeleri gibi basit günlük metinlerdeki öngörülebilir bilgileri kavrayabilir ve kısa kişisel mektupları anlayabilirim.</p>	<p>Meslekle ilgili ya da günlük dilde en sık kullanılan sözcükleri içeren metinleri anlayabilirim. Kişisel mektuplarda betimlenen olay duygu ve dilekleri anlayabilirim.</p>	<p>Yazarların belirli tutum ya da görüşü benimsedikleri, güncel sorunlarla ilgili makaleleri ve raporları okuyabilirim. Çağdaş edebi metinleri anlayabilirim.</p>	<p>Üslup farklılıklarını ayırt ederek uzun ve karmaşık, somut ya da edebi metinleri okuyabilir, ilgi alanıyla ilgili olmasalar bile herhangi bir uzmanlık alanına giren makale ve uzun teknik bilgileri anlayabilirim.</p>	<p>Kullanım kılavuzları, uzmanlık alanına yönelik makaleler ve edebi metinler gibi soyut, yapısal ve dilsel açıdan karmaşık hemen tüm metin türlerini kolaylıkla okuyabilir ve anlayabilirim.</p>

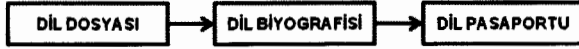
 <p>Konuşma Karşılıklı Konuşma</p>	<p>Karşımdaki kişinin söylediklerini daha yavaş bir konuşma hızında tekrarlaması ve söylemek istediklerimi oluşturmada bana yardımcı olması koşuluyula, basit yoldan iletişim kurabilirim. O anki gereksinime ya da çok bildik konulara ilişkin alanlarda basit sorular sorabilir ve cevap verebilir ve cevap verebilirim.</p>	<p>Bildik konular ve faaliyetler hakkında doğrudan bilgi alışverişini gerektiren basit ve alışılmış işlerde iletişim kurabilirim. Genellikle konuşmayı sürdürülecek kadar anlamasam da kısa sohbetlere katılabilirim.</p>	<p>Dilin konuşulduğu ülkede seyahat ederken ortaya çıkabilecek birçok durumda başa çıkabilirim. Bildik ilgi alanıma giren ya da günlük yaşamla ilgili (Örneğin, aile, hobi, iş, yolculuk ve güncel olaylar gibi) konularda hazırlık yapmadan konuşmalara katılabilirim</p>	<p>Öğrendiğim dili ana dili olarak konuşan kişilerle anlaşmayı mümkün kılacak bir akıcılık ve doğallıkla iletişim kurabilirim. Bildik konulardaki tartışmalarda, kendi görüşlerimi açıklayıp destekleyerek etkin olarak yer alabilirim.</p>	<p>Kullanacağım sözcükleri çok fazla aramaksızın, kendimi akıcı ve doğal bir biçimde ifade edebilirim. Dili, toplumsal ve mesleki amaçlar için esnek ve etkili bir şekilde kullanabilirim. Düşünce ve fikirlerimi açık bir anlatımla dile getirebilir ve karşımdakilerin konuşmalarıyla ilişkilendirebilirim.</p>	<p>Hiç zorlanmadan her türlü konuşma ya da tartışmaya katılabilir, deyimler ve konuşma diline ait ifadeleri anlayabilirim. Kendimi akıcı bir şekilde ifade edebilir, anlamdaki ince ayrıntıları kesin ve doğru bir biçimde vurgulayabilirim. Bir soruyla karşılaşsam, geriye dönüp, karşımdaki insanların fark etmelerine fırsat vermeyecek bir ustalıkla ifadelerimi yeniden yapılandırabilirim.</p>
 <p>Sözlü Anlatım</p>	<p>Yaşadığım yeri ve tanıdığım kişileri betimlemek için basit kalıplar ve tümceler kullanabilirim.</p>	<p>Basit bir dille ailemi ve diğer insanları, yaşam koşullarını, eğitim geçişimi ve son işimi betimlemek için bir dizi kalıp ve tümceyi kullanabilirim.</p>	<p>Deneyimlerimi, hayallerimi, umutlarımı, isteklerimi ve olayları betimlemek için çeşitli kalıpları ya da yoldan birbirine bağlayabilirim. Düşünce ve planlara ilişkin açıklamaları ve nedenlerini kısaca sıralayabilirim. Bir öyküyü anlatabilir, bir kitap ya da filmin konusunu aktarabilir ve izlenimlerimi betimleyebilirim.</p>	<p>İlgi alanıma giren çeşitli konularda açık ve ayrıntılı betimlemeler yapabilirim. Çeşitli seçeneklerin olumlu ve olumsuz yanlarını ortaya koyarak bir konu hakkında görüş bildirebilirim.</p>	<p>Karmaşık konuları alt temalarla bütünlüştürerek, açık ve ayrıntılı bir biçimde anlatabilir, belirli bakış açıları getirip uygun bir sonuçla konuşmamı tamamlayabilirim.</p>	<p>Her konuda, bağlama uygun bir üslupla ve dinleyenin önemli noktaları ayırt edip anmasına yardımcı olacak şekilde konuşmamı etkili ve mantıksal bir şekilde yapılandırabilir, açık, anlaşılır bir betimleme ya da karşı görüşü sunabilirim.</p>

<p>Yazılı Anlatım Yazma</p>	<p>Kısa ve basit tuncelerle kartpostal yazabilirim (Örneğin; tatil kartpostalıyla selam göndermek gibi). Kişisel bilgi içeren formları doldurabilirim (Örneğin; otel kayıt formuna isim, uruk ve adres yazmak gibi).</p>	<p>Kısa, basit notlar ve iletiler yazabilirim. Teşekkür mektubu gibi çok kısa kişisel mektuplar yazabilirim.</p>	<p>Bildik ya da ilgi alanıma giren konularla bağlantılı basit bir metin yazabilirim. Deneyim ve izlenimlerimi betimleyen kişisel mektuplar yazabilirim.</p>	<p>İlgi alanıma giren çok çeşitli konularda anlaşılır, ayrıntılı metinler yazabilirim. Belirli bakış açısına destek vererek ya da karşı çıkarak bilgi sunan ve nedenler ileri süren bir kompozisyon ya da rapor yazabilirim. Olayların ve deneyimlerin benim için taşıdıkları önemi ön plana çıkaran mektuplar yazabilirim.</p>	<p>Görüşlerimi ayrıntılı bir biçimde, açık ve iyi yapılandırılmış metinlerle ifade edebilirim. Bir mektup, kompozisyon ya da raporda, önemli olduğunu düşündüğüm konuları ön plana çıkararak karmaşık konular da yazabilirim. Hedef belirlediğim okuyucu kitlesine uygun bir üslup seçebilirim.</p>	<p>Uygun bir üslupla açık, akıcı metinler yazabilirim. Okuyucunun önemli noktaları ayırıp anlamasına yardımcı olacak etkili, mantıksal bir yapılandırma ile bir görüş bildiren karmaşık mektuplar, raporlar ya da makaleler yazabilirim. Meslekî ya da edebî yapıt özetleri ve eleştirileri yazabilirim.</p>
------------------------------------	--	--	---	---	---	--

Türkiye’de bir adet Avrupa Dil Portfolyo Dosyası 2003 yılında akredite olmuştur. Bu dosya Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi ve Avrupa Konseyi Ulusal Koordinatörü Prof. Dr. Özcan Demirel tarafından 10-14 yaş Avrupa Dil Portfolyosu (ADP) Avrupa Konseyi tarafından akredite edilmiştir

Ayrıca şekil 2’de Avrupa Dil Portfolyosunun bölümleri gösterilmektedir.

Şekil 2 Avrupa Dil Portfolyosunun Bölümleri

(Little ve Perclova, 2001)

3.31. Dil Pasaportu

Birinci bölümü olan Dil Pasaportunda öğrenilen yabancı diller için Avrupa Ortak Dil Kriterleri’ne göre belirlenen dil becerisinin profili, dil öğrenim geçmişi ve kültürler arası deneyimler, sertifika ve diploma kayıtları bulunmaktadır.

Dil Pasaportu bölümünde, öğrenilen yabancı diller için Avrupa Ortak Dil Kriterlerine göre belirlenen dil becerisinin profili, dil öğrenim geçmişi ve kültürler arası deneyimler, sertifika ve diploma kayıtları bulunmaktadır.

“Nasıl Öğrenirim” alt bölümünde ise yabancı dil öğrenen ve öğrenmekte olan bireyin öğrendiği dili nasıl öğrendiği maddeler halinde sıralanmıştır ve yabancı dil öğrenen birey bu ifadelerden kendisi için doğruluğunu onayladığı zamanlarda karşısındaki boş kutucukları işaretleyecektir.

“Yapabildiklerim” alt bölümünde ise, dinleme, okuma, konuşma ve yazma becerisinde A1, A2 ve B1 dil düzeylerinde yapabilirim ifadeleri verilmiştir. Bu ifadelerin karşı sütunlarında şu 3 boşluktan (çok yardımla, biraz yardımla, yardım almadan) kendine uygun olanını işaretlemesi istenmiştir.

Öğrenciler bu ifadelerin karşısına kendilerine uyan boşlukları işaretlemektedirler. Öğrencinin bildiği Avrupa dillerini, bu dillerin düzeylerini ve dildeki yeterlilik düzeylerini gösteren bir belgedir. Bireyin

belirli dönemlerde edindiği değişik dillerdeki dil becerisi (dinleme, okuma, konuşma ve yazma) ve düzeylerinin (A1, A2, B1, B2, C1, C2) dil pasaportuna işlenmesi gerekir. Aynı zamanda bireyin yabancı dille ilgili hangi sertifika ve diplomalara sahip olduğunu gösterir. Bunun dışında, bu pasaportta bireyin varsa yurt dışında bulunduğu süreler, bu süre içerisinde gördüğü öğrenim ve meslekî deneyim, katıldığı kurslar, gördüğü dil öğrenimi, aldığı sertifika ve diplomaları kaydedebilecek tablolar bulunmaktadır (Council of Europe, 2007).

3.3.2. Dil Biyografisi

Dil öğrenim geçmişi ise adeta bir öz geçmiş görünümündedir ve bu bölüme dil öğrenim geçmişi yazılmaktadır.

Bu bölümün birinci amacı öğrenenlere yurt içi ve dışında iş arama ve bir üst öğrenim kurumuna devam etme, okul değiştirme gibi durumlarda kullanacakları, edinmiş oldukları dilbilimsel ve kültürel becerisin kaydını tutmalarına olanak sağlamak ikinci amacı ise öğrenenlerin kendi dil becerisini genişletmek ve ilerletmek için gösterdikleri çabayı onaylayarak, dil öğrenme konusunda motive etmelerini sağlamaktır (Little ve Perclova, 2003, Akt. Demirel, 2004).

İkinci bölümü olan Dil Biyografisinde yer alan bilgiler arasında kullanıcının kültürel, sosyal ve dilbilimsel deneyimlerinin detaylı olarak belirtebileceği biyografi bölümü, Avrupa Konseyi’nin belirlemiş olduğu ortak kriterlere dayalı olarak öğrenenin kendi kendini değerlendirmesi için kontrol listeleri, Avrupa Ortak Dil Kriterler’inde belirtilmemiş olan farklı beceri ve yeterlilikler tanımlar için kontrol listesi ya da benzeri bir form, öğrenenin, dil öğrenmesi ile ilgili olarak yaptığı kişisel planlanmaları, hedefler sıralanmaktadır (Schneider ve Lenz, 2001).

Bu bölümdeki 4 alt bölüm aşağıda açıklanmaktadır.

“Dilsel Hedefler” alt bölümünde, öğrenilen dilin neden öğrenildiği ve öğrenenin hangi hedeflerinin olduğu açıkça yazılmaktadır (Council of Europe, 2007). “Dilsel Özgeçmiş” alt bölümünde, dil öğrenimi ile ilgili yaşanan her türlü deneyim kronolojik olarak yazılacaktır. Örneğin kişinin çocukluğunda yaşadığı deneyimler, evde konuşulan diller, bir yurtdışı seyahatinde ya da yurtdışında geçirilen bir dönemde öğrenilen diller, kendi ülkesinde konuşulan diller ve bu dillerle kurduğu ilişki gibi, bilgiler buraya kaydedilmektedir. “Önemli Dilsel ve Kültürel Deneyimler” alt bölümüne o dil ile ilgili yaşanan çok özel ve dil öğrenme sürecinde önemli etki yapmış

olaylar yazılacaktır. Örneğin ülkesine gelen ve öğrendiği dili konuşan bir turist ile karşılaşma veya o dilde okunan ve çok etki uyandıran, iz bırakan bir kitap ya da öğrendiği dilin ülkesindeki kültür ile kendi kültürü arasındaki farklılıklar kaydedilmektedir. “Dilsel Durum” alt bölümü oldukça geniştir. Bu alt bölümde “Kendini Değerlendirme Tabloları” olarak adlandırılan ve “Yapabilirim” tanımlarından oluşturulmuş ifadeler yer almaktadır. Bu tablolarda önce bir yapabilirim tanımlaması verilmiş, bunun yanına öğrencinin işaret koyabileceği 3 şık (Bunu yapabilirim-Bu benim hedefim-Bunu Yapabilir) verilmiştir. Bu tabloda daha önceden Avrupa Dil Portfolyosu’nda bahsedilen altı düzeyde her beceriye göre ayrı ayrı yapabilirim tanımları bulunmaktadır.

3.3.3. Dil Dosyası

Üçüncü bölümü olan Dil Dosyasında orijinal belge ve dokümanlar yer almaktadır. Bu belge ve dokümanlar şunlardır: diploma ve sertifikalar; mektuplar; fotoğraflar; hatıralar; hikayeler; günlüğünden sayfalar; şiirler; projeler; sınavlar; en beğenilen ödevlerdir (Pillieux, 2005).

Dil dosyası ise kişinin öğrendiği yabancı dilde aldığı tüm orijinal belgelerin yer aldığı bölümdür. Bireyin hedef dilde yazmış olduğu yazılar ya da yapmış olduğu her türlü çalışmalar, bildiri, kitap gibi yayınlar, aldığı diploma ve sertifikaların bu bölümde yer alması istenmektedir. Bu dokümanları öğrenenin tarih ve adlarıyla ya da örnekleri ile dosyasında bulundurması gerekmektedir (Rosen, 2007).

3.4. Türkiye’de Avrupa Dil Portfolyosu Çalışmaları

Türkiye’de bu proje, Millî Eğitim Bakanlığı, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında 01.10.2001 tarihinde alınan bir Makam onayı ile başlamıştır. Bu bağlamda, 2004-2005 öğretim yılına kadar önce pilot okullarda uygulamaların yapılması, 2004-2005 öğretim yılından sonra da, tüm Avrupa Konseyi üye ülkelerinde bu uygulamanın yaygınlaştırılması planlanmıştır. Avrupa Birliği bu projeye parasal destek sağlamaktadır.

2001-2002 öğretim yılında, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığında proje çalışmasına başlanmıştır. Ankara ve Antalya pilot illerinde 10 okul seçilerek toplam 20 pilot okul belirlenmiştir. 2004 yılında ise uygulama yapılan pilot okul sayısı 30’a çıkmıştır. Tablo 2.8.’de pilot okulların yer aldığı şehirler ve bu şehirlerdeki pilot okul sayıları gösterilmektedir. Ayrıca bu pilot okullardaki öğretmen ve öğrenci sayıları verilmektedir (Demirel, 2007):

Tablo 3 Avrupa Dil Portfolyosu’nun Uygulandığı Pilot Okulların Buldukları Şehirler, Okul, Öğretmen ve Öğrenci Sayıları

Şehir	Okul Sayısı	Öğretmen Sayısı	Öğrenci Sayısı
Ankara	12	24	486
Antalya	7	14	224
İstanbul	5	10	285
İzmir	1	2	76
Adana	1	2	80
Gaziantep	1	2	72
Bursa	1	2	48
Edirne	1	2	46
Düzce	1	2	40
Toplam	30	60	1357

(Demirel, 2007)

Tablo 3’de gösterildiği gibi, Avrupa Dil Portfolyosu’nun uygulamaya koyulduğu pilot okullar şu şehirlerde bulunmaktadır: Ankara, Antalya, İstanbul, İzmir, Adana, Gaziantep, Bursa, Edirne ve Düzce’dir. Ankara’da 12 okulda, 24 öğretmenle, 486 öğrenciyle, Antalya’da 7 okulda, 14 öğretmenle, 224 öğrenciyle, İstanbul’da 5 okulda, 10 öğretmenle, 285 öğrenciyle, İzmir’de 1 okulda, 2 öğretmenle, 76 öğrenciyle, Adana’da 1 okulda, 2 öğretmenle, 80 öğrenciyle, Gaziantep’te 1 okulda, 2 öğretmenle, 72 öğrenciyle, Bursa’da 1 okulda, 2 öğretmenle, 48 öğrenciyle, Edirne’de 1 okulda, 2 öğretmenle, 46 öğrenciyle ve de Düzce’de ise 1 okulda, 2 öğretmenle, 40 öğrenciyle bu dosya uygulanmaya çalışılmıştır (Demirel, 2007).

Pilot okullarda uygulamaya geçmeden önce bu okullarda görevli İngilizce öğretmenleri hizmet içi eğitime alınmış ve dil dosyası projesi ayrıntılı bir şekilde tanıtılmıştır. Farklı Avrupa ülkelerinde geliştirilen örnekler incelenmiş, dil betimleyicileri analiz edilmiş ve uygulama sürecinin nasıl olacağı konusu üzerinde durulmuştur (Demirel, 2007).

2002-2003 öğretim yılı başında, hazırlanan dil gelişim dosyası modeli, denenmek amacıyla okullara gönderilmiş ve böylece proje pilot okullarda uygulanmaya başlamıştır. 2003 Mayıs ayında dil gelişim dosyası modeli, Avrupa genelinde geçerlilik alabilmek amacıyla Avrupa Konseyi’ne sunulmuştur. Avrupa Ülkeleri tarafından hazırlanan dil gelişim dosyalarının geçerliliğini onaylayan “Geçerlilik Komitesi” (Validation Committee), Türkiye tarafından hazırlanan dosyayı incelenmiş, Avrupa Konseyi dil öğrenme standartlarına uygun bulunmuş ve Avrupa çapında akredite

etmiştir. 2004-2005 öğretim yılında Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nda 2 ayrı çalışma komisyonu oluşturulmuş ve ADG Dosyası'yla ilgili çalışmalara devam edilmiştir⁴. Birinci Komisyon, 15-18 yaş grubu öğrenciler için hazırlanmış dil dosyasında yer alan dil betimleyicileri (language descriptors) için öğrenme etkinlikleri ve test maddelerini düzenlemeyi hedeflemiş ve B1 düzeyi ile B2 düzeyi için örnek test maddeleri ve öğrenme etkinlikleri hazırlamıştır. İkinci Komisyon ise 10-14 yaş grubu için yeni bir Avrupa Dil Gelişim Dosyası modeli geliştirmeyi hedeflemiştir. 2005-2006 öğretim yılında 10-14 yaş grubu için geliştirilen Avrupa dil gelişim dosyası modelinin hazırlanması tamamlanmış ve 15 ilköğretim okulunda pilot çalışması yapılmıştır. Geliştirilen model, Avrupa Konseyine akredite edilmesi için sunulmuş ve 80.2006 geçerlilik numarası ile bu çalışma da akredite edilmiştir⁵.

AODK Projesi kapsamında Avrupa Konseyi'nin her yıl düzenlediği Uluslararası Avrupa Dil Portfolyosu toplantısına Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı başkanlığında katılmaktadır. Bu toplantı 23 Ekim 2003 tarihinde İstanbul'da yapılmıştır. Bu toplantının organizasyonu, Millî Eğitim Bakanlığı, Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmüş ve Millî Eğitim Vakfı ile "Özel Okullar Derneği"nden parasal katkı alınmıştır.

Türkiye'de bir adet Avrupa Dil Portfolyo Dosyası 2003 yılında akredite olmuştur. Bu dosya Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretim Üyesi ve Avrupa Konseyi Ulusal Koordinatörü Prof. Dr. Özcan Demirel tarafından 10-14 yaş Avrupa Dil Portfolyosu (ADP) Avrupa Konseyi tarafından akredite edilmiştir (Demirel, 2007).

Günümüzde ise, özel ilköğretim okulları arasında Özel Bilfen ve Özel Şişli Terakki İlköğretim okullarında yabancı dil derslerinde öğrenciler Avrupa Ortak Dil Kriterleri hakkında bilgilendirilip Avrupa Dil Portfolyosu uygulanmaktadır.

⁴ http://ttkb.meb.gov.tr/menu/avrupa_dil/elp_aciklama.htm

⁵ http://ttkb.meb.gov.tr/menu/avrupa_dil/elp_aciklama.htm

3.5. Türkiye’de Yabancı Dil Eğitimi

Ülkemizde 8 yıllık kesintisiz zorunlu ilköğretim ve ardından yapılandırıcılık yaklaşımının uygulanmasıyla ilköğretim kademesinde yabancı dil eğitiminin önemi artmıştır. Devlet ilköğretim okullarında 1997-1998 öğretim yılında uygulamaya konulan 8 yıllık ve kesintisiz zorunlu eğitim yasasıyla 4 ve 5. sınıflarda 2 saat ve 6-7 ve 8. sınıflarda 4 saat yabancı dil eğitimi verilirken seçmeli dersler kapsamında ise 4-5-6-7 ve 8. sınıflarda 2 saat ikinci yabancı dil eğitimi verilmesi kararı alınmıştır⁶.

2007–2008 öğretim yılında Talim ve Terbiye Kurulu’nun 04.06.2007 tarih ve 111 sayılı kararıyla kabul edilen yeni uygulama ile ilköğretim okullarının haftalık ders çizelgesi değişmiştir.

Tablo 4 İlköğretimde Haftalık Yabancı Dil Ders Saatleri⁷

Yabancı Dil Dersleri	4. Sınıf	5.Sınıf	6. Sınıf	7.Sınıf	8. Sınıf
Zorunlu	3	3	4	4	4
Seçmeli	2	2	2	2	İkinci
Yabancı Dil: 1					

Tablo 4’de gösterildiği gibi, ilköğretim okullarında zorunlu dersler kapsamında yabancı dil eğitim son yapılan düzenlemelerle 4 ve 5. sınıflarda 3 saat, 6-7 ve 8. sınıflarda 4 saat olarak verilirken seçmeli dersler kapsamında yabancı dil eğitimi 4-5-6 ve 7. sınıflarda 2 saat ve 8. sınıflarda ikinci yabancı dil dersi ise 1 saat olarak verilmektedir.

Ülkemizde günümüzde ortaöğretim kurumlarında verilen yabancı dil eğitimi derslerinde önemli düzenlemeler yapılmıştır. Talim ve Terbiye kurulunun 11.09.2009 tarih ve 151 sayılı Kararı ile kabul edilen haftalık ders programları uygulanmaktadır.

Bu gelişmeler aşağıdaki tabloda gösterilmektedir:

⁶ <http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum4s1.htm>.

⁷ http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/TR_TR.pdf

Tablo 5 Genel Liselerde Farklı Bölümlerde Yabancı Dil Ders Saatleri⁸

Genel Liseler Yabancı Dil Ders Saatleri	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Fen Bilimleri Alanı	3	3	-	-
Sosyal Bilimler Alanı	3	3	-	-
Türkçe ve Matematik Alanı	3	3	-	-
Yabancı Dil Alanı	3	12	12	12

Tablo 5'te görüldüğü gibi Genel Liselerin Fen Bilimleri, Sosyal Bilimler ve Türkçe ve Matematik alanlarında 9 ve 10. sınıflarda haftada 3 saat yabancı dil eğitimi verilirken, 11 ve 12. sınıfların haftalık ders programında yabancı dil dersi mevcut değildir. Genel liselerin Yabancı Dil alanında ise 9. sınıfta 3 saat ve 10., 11. ve 12. sınıflarda ise 12 saat yabancı dil dersi uygulanmaktadır.

4. Sonuçlar

Ülkemizde Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi ve Avrupa Dil Portfolyosu etkisiyle ilköğretim ve ortaöğretim aşamalarında yabancı dil eğitimi konusunda şu sonuçlara varılmaktadır: Her yetişkinin bir veya birden fazla yabancı dil bilmesi amacıyla ilk ve ortaöğretim kurumlarında haftalık yabancı dil dersleri arttırılmıştır. Ancak ilköğretim ve ortaöğretim kademesinde yabancı dil derslerinin haftalık ders saatlerinin arttırılması tek başına olumlu sonuç getirmesi beklenemez aynı zamanda bu derslerde çeşitli öğretim materyalleri ve çağdaş öğretim yöntem ve teknikleri uygulanmalıdır. Günümüzde ilk ve ortaöğretim kurumlarında görevli yabancı dil öğretmenlerinin Avrupa Ortak Dil Kriterleri tarafından belirlenen 6 dil düzeyinden en az B2 dil düzeyinde olmaları şartı getirilmeye çalışılmaktadır. Yabancı dil öğretmenlerinin en az B2 dil düzeyine sahip olmaları sayesinde öğrencilerine öğretecekleri yabancı dil düzeyi bu doğrultuda ilerleyecektir. Ayrıca ilk ve ortaöğretim kurumlarından mezun olan öğrencilerin ise Avrupa Ortak Dil Kriterleri tarafından belirlenen 6 dil düzeyinden en az B1 dil düzeyinde olmaları zorunluluğu getirilmeye çalışılmaktadır. Ancak bu biçimde öğrencilerin ortaöğretileri bitirdiklerinde kendilerini öğrendiği/dikleri yabancı dil(ler)de kendilerini iyi bir biçimde ifade edebilmeleri desteklenmektedir. Sonuç

⁸ Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, <http://ogm.meb.gov.tr/>

olarak ilk ve ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin, velilerin ve görevli yabancı dil öğretmenleri Avrupa Ortak Dil Kriterleri ve Avrupa Dil Portfolyosuyla hakkında bilgilendirilerek ve öğrencilerle yabancı dil derslerinde Avrupa Dil Portfolyosu uygulamaları yapılmalıdır. Ancak bu biçimde ilk ve ortaöğretim kademelerinde Avrupa Ortak Dil Kriterleri ve Avrupa Dil Portfolyosu’nun uygulamaları daha anlamlı olacaktır.

5. Öneriler

Ülkemizde Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi ve Avrupa Dil Portfolyosu etkisiyle ilköğretim ve ortaöğretim aşamalarında yabancı dil eğitimi konusunda şu öneriler verilebilmektedir: İlk ve ortaöğretim kurumlarında öğrencilere yabancı dilin sevdirmesi ve kolayca öğretilmesi amacıyla çeşitli yabancı dil öğretim yöntemlerinden ve teknolojik araç ve gereçlerden yararlanılmalıdır. İlk ve ortaöğretim kurumlarında yabancı dil derslerinin çağdaş öğretim materyalleri, yöntem ve teknikleriyle desteklenmesi sonucunda yabancı dil eğitiminde daha başarılı olunacaktır. İlk ve ortaöğretim kurumlarında görev yapan yabancı dil öğretmenlerine Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi ve Avrupa Dil Portfolyosu konularında hizmetiçi eğitimler verilmelidir. Bu hizmetiçi eğitimlerle öğretmenler bu konular üzerinde daha çok bilgi edinip bu uygulamalarda daha başarılı olabileceklerdir. İlk ve ortaöğretim kurumlarındaki öğrencilere ve velilerine Avrupa Ortak Dil Kriterleri Projesi ve Avrupa Dil Portfolyosu konularında konuşmalar düzenlenmelidir. Bu konuşmalar neticesinde öğrenci ve veliler bu konularda yeni bilgiler edinecekler ve bu uygulamalarının yararlarını keşfedebileceklerdir. İlk ve ortaöğretim kurumlarında yabancı dil derslerinde Avrupa Dil Portfolyosu uygulamaları için yapılan çalışmalar artırılmalıdır. Bu çalışmaların nitelik ve nicelik olarak artırılmasıyla ülkemiz Avrupa’lı ülkeler arasına girebilme adına oldukça önemli bir atılım kaydedecektir.

Kaynakça:

- Avrupa Dil Portfolyosu, Erişim: 27 Mayıs 2009,
http://ttkb.meb.gov.tr/menu/avrupa_dil/elp_aciklama.htm.
- Council of Europe, Erişim: 27 Ocak 2009, http://culture2.coe.int/portfolio/inmc.asp?L=E&M=St/208-1-0/main_pages..&L=E&M=St/208-1-0-1.
- Council of Europe (2007). *Common European Framework of Reference For Languages*. Learning, Teaching, Assessment. USA: Cambridge University Press.
- Demirel, Ö. (2007). *Yabancı Dil Öğretimi Dil Pasaportu, Dil Biyografisi, Dil Dosyası* (3. Baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Le Conseil De L'Europe Tour d'Horizon, Erişim: 7 Şubat 2011,
http://www.coe.int/AboutCoe/media/interface/publications/tour_horizon_fr.pdf.
- Little, D. ve Perclova, D. M. (2001). *Preparing Teachers To Use European Language Portfolio*. Strasbourg: Council of Europe.
- MEB (2001), Erişim: 13 Eylül 2009,
<http://www.meb.gov.tr/Stats/ist2001/Bolum4s1.htm>
- Ortaöğretim Genel Müdürlüğü, Erişim: 3 Ekim 2009, <http://ogm.meb.gov.tr/>
- Pillieux, N. (2005). *Cadre Europeen Commun de Reference Pour Les Langues*. Conseil de l'Europe. Paris: Les Editions Didier.
- Rosen, E. (2007). *Le Point Sur Le Cadre Europeen Commun de Reference Pour Les Langues*. Paris: CLE International.
- Sevil, N. (2004). Fransızca Öğretmenlerinin Yerleştirilmesinde Çağdaş Yaklaşımlar. *İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, sayı 13, 151-159.
- Schneider, G. ve Lenz, P. (2001). *European Language Portfolio: Guide for Developers*. Strasbourg: Council of Europe.
- Trim, J. (2001). *The Work of the Council of Europe in the Field of Modern Languages*. Graz: Council of Europe.
- Türk Eğitim Sisteminin Örgütlenmesi 2008/09, Erişim: 07 Şubat 2011,

http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/TR_TR.pdf